

श्री
राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं, मुकाम पुलचोक ललितपुर
इजलास

माननीय अध्यक्ष श्री टेकप्रसाद दुङ्गना
लेखा सदस्य श्री बासुदेव खनाल
फैसला

२०७९।०८० सालको निर्णय नं. २३३

पुनरावेदन नं. ०७६-RB-०१७५

मुद्दा:- आयकर (२०६९/०७०) ।

ललितपुर जिल्ला, ललितपुर महानगरपालिका वडा नं. २, चौधरी हाउस,
सानेपामा प्रधान कार्यालय रहेको सि.जि.सिमेन्ट इण्डष्ट्रिज प्रा.लि. (स्थायी लेखा पुनरावेदक
नं. ३०३४३०९९३) को तर्फबाट अख्तियार प्राप्त श्री टिका राज कार्की.....१

विरुद्ध

श्री आन्तरिक राजस्व विभाग, लाजिम्पाट.....१ }
श्री ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुर.....१ } प्रत्यर्थी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय र अधिकारी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय : ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुर

शुरु निर्णय गर्ने अधिकारी : प्रमुख कर प्रशासक श्री शोभाकान्त पौडेल

शुरु निर्णय मिति : २०७२/१२/१९

प्रशासकीय पुनरावलोकनको निर्णय गर्ने कार्यालय र पदाधिकारी

निर्णय गर्ने कार्यालय: आन्तरिक राजस्व विभाग

निर्णय गर्ने पदाधिकारी: महानिर्देशक श्री बिनोद बहादुर कुँवर

निर्णय मिति: २०७६/७/४

उपस्थित कानून व्यवसायीहरू

पुनरावेदकका तर्फबाट :विद्वान वरिष्ठ अधिवक्ता श्री मेघराज पोखरेल

: विद्वान अधिवक्ता श्री टिकाराज कार्की

: विद्वान अधिवक्ता श्री रामहरी सापकोटा

प्रत्यर्थी कार्यालयका तर्फबाट :विद्वान सहायक-न्यायाधीवक्ता श्री विकास बन्जारा

आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७६।०७।०४ मा भएको निर्णय उपर आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११६ तथा राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ६(१) बमोजिम करदाताको तर्फबाट परेको पुनरावेदन यसै न्यायाधिकरणको क्षेत्राधिकार भित्रको हुँदा प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं न्यायाधिकरणको ठहर यसप्रकार रहेको छ।

तथ्य खण्ड

१. ठूला करदाता कार्यालयको कार्यक्षेत्र अन्तर्गतका करदाता श्री सि.जि सिमेन्ट इण्डष्ट्रिज प्रा. लि. को आ.व.२०६९।०७० को लागि आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९९ बमोजिम कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा ९६ अनुसार रु.३,२८,७९,८०२।९७ करयोग्य नोक्सानी कायम गरी ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरमा मिति २०७०/०९/२६ मा विवरण पेश गरेको ।
२. उक्त आ.व.को लागि ठूला करदाता कार्यालयबाट कर परीक्षण हुँदा करदाताबाट पेश हुन आएको आयविवरण र सो साथ संलग्न कागजात, फांटवारी तथा प्रमाणहरूको अध्ययन, छानविन गरी पेश हुन आएको प्रतिवेदन समेतलाई आधार बनाई विश्लेषण गर्दा प्रस्तुत करदाताको आ.व. २०६९।०७० को कारोबारको सम्बन्धमा आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम समावेश गर्नुपर्ने आय समावेश नभएको, कट्टी गर्न नपाइने खर्च दावी भएको देखिएकोले सोही ऐनको दफा १०१ बमोजिम संशोधित कर निर्धारण गर्ने प्रयोजनको लागि रु.२,४१,३३,५८६।८९ संशोधित करयोग्य नोक्सानी कायम गर्नुपर्ने भएकोले सो बमोजिम गर्नु नपर्ने कुनै ठोस सबुद प्रमाण भए पत्र प्राप्त भएको मितिले १५ (पन्द्र) दिन भित्र पेश गर्न आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१(६) बमोजिम विस्तृत व्यहोरा खुलाई ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट करदाताको नाममा मिति २०७२/११/३० मा सूचना जारी भएको ।
३. ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट मिति २०७२/११/३० मा जारी भएको सूचना करदाताले मिति २०७२।१२।०१ मा बुझी लिई सो को लिखित जवाफ म्यादभित्रै मिति २०७२।१२।१४ मा पेश गरेको ।
४. प्रशासनिक खर्च अन्तर्गत **Guest Entertainment Expenses** शीर्षकमा दावी गरिएको जम्मा खर्च रु.३१,१५,१५२।१४ मध्ये रु.१०,७४,९९३।- को औचित्य पुष्टि गर्ने रित पूर्वकको बिल बीजक लगायतका कागजातहरू कर परीक्षणको बखत पेश नगरिएकोले खर्च कट्टी दिन नमिल्ने समेतको कारणबाट प्रस्तुत करदाताको आ.व.२०६९।०७० को लागि रु.२,४१,३३,५८६।८९ करयोग्य नोक्सानी कायम गर्ने गरी ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट मिति २०७२/१२/१९ मा भएको संशोधित कर निर्धारण आदेश।

५. ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरले मिति २०७२/१२/१९ मा जारी गरेको आ.व. २०६९/०७० को आयकर तर्फको संशोधित कर निर्धारण आदेशमा चित्त नबुझी करदाता सि.जि.सिमेन्ट इण्डष्ट्रिज प्रा.लि.ले प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि मिति २०७३/०२/२४ मा आन्तरिक राजस्व विभागमा पेश गरेको निवेदन ।
६. करदाताको हकमा ठूला करदाता कार्यालयबाट संशोधित कर निर्धारण आदेश गर्दा Guest Entertainment Expenses, Guest House Expenses, Selling and Distribution Expenses लगायतका शीर्षकहरूमा भएको खर्च कट्टी दावी अमान्य गर्दा लिईएको आधार कारण कानूनसम्मत रहेको हुँदा प्रस्तुत शीर्षकमा निवेदन जिकिर पुग्न नसक्ने भन्ने समेत व्यहोराको आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट प्रशासकीय पुनरावलोकनका क्रममा मिति २०७६।०७।०४ मा भएको निर्णय ।
७. प्रशासनिक खर्च अन्तर्गत Guest Entertainment Expenses तथा Guest House Expenses शीर्षकमा भएको खर्च कट्टी अमान्य गर्ने गरी ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको संशोधित कर निर्धारण आदेशमा उक्त शीर्षकहरूमा भएको खर्चलाई पुष्टि गर्ने बील तथा अन्य आवश्यक कागजातहरू कर परीक्षणका बखत पेश गर्न नसकेको भन्ने व्यहोरा उल्लेख गरेको भएतापनि उल्लिखित शीर्षक वापतको खर्च व्यवसायिक कामको सिलसिलामा पालनुभएका अतिथीहरूको सत्कार तथा वसोवासको क्रममा भएको र सो खर्चलाई पुष्ट्याई गर्ने प्रमाण कागज समेत पेश गरिएको सन्दर्भमा खर्च कट्टी अमान्य गर्ने गरी भएको संशोधित कर निर्धारण आदेश त्रुटिपूर्ण छ। त्यसैगरी प्रशासनिक खर्च अन्तर्गत दावी गरेको Selling and Distribution Expenses वापतको रकम रु.५८,१२१।५१ को औचित्य पुष्टी हुन नसकेको भन्ने आधार लिई सो शीर्षक वापतको रकम खर्च कट्टी अमान्य गरिएकोमा करदाताले आफूले उत्पादन गर्ने वस्तुहरूको बजार अनुसन्धान एवं खोजी गर्ने क्रममा भएका खाजा, खाना, गाडी भाडा तथा स्टेशनरी लगायतका स-साना खर्चहरू समावेश भएको र कर परीक्षणको समयमा व्यवसायसँग सम्बन्धित उक्त खर्चलाई पुष्टि गर्ने आवश्यक कागजात समेत पेश गरेको अवस्थामा सो वापतको खर्च कट्टी अमान्य गर्ने गरी प्रत्यर्थी कार्यालयहरूबाट भएको आदेश कानूनसम्मत नभएको हुँदा बदर गरी पुनरावेदन मागदावी बमोजिम गरी पाउ भन्ने समेत व्यहोराको करदाताको तर्फबाट यस न्यायाधिकरण समक्ष मिति २०७६।११।१९ मा दर्ता भएको पुनरावेदन पत्र ।
८. यसमा मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा १४०(३) बमोजिम छलफलको प्रयोजनार्थ विशेष सरकारी वकिलको कार्यालयलाई पेशीको सूचना दिई पुनरावेदक करदाताले ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट भएको मू.अ.कर निर्धारणको निर्णय उपर प्रशासकीय पुनरावलोकनका निमित्त आन्तरिक

राजस्व विभाग समक्ष पेश गरेको निवेदनका सम्बन्धमा ऐ.विभागबाट मिति २०७६।०७।०४ मा भएको निर्णय सहितको सक्कल मिसिल समेत झिकाई नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस न्यायाधिकरणबाट मिति २०७७/०८/२६ मा भएको आदेश।

ठहर खण्ड

९. नियम बमोजिम पेशी सूचीमा चढी निर्णयार्थ इजलास समक्ष पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा मिसिल संलग्न पुनरावेदन पत्र, प्रत्यर्थी ठूला करदाता कार्यालयबाट प्राप्त हुन आएको शुरु मिसिल लगायतका अन्य कागजातहरू समेत अध्ययन गरी पुनरावेदक करदाता सि.जी. सिमेन्ट इण्डष्ट्रिज प्रा.लि.का तर्फबाट उपस्थित हुनुभएका विद्वान वरिष्ठ अधिवक्ता श्री मेघराज पोखरेल तथा विद्वान अधिवक्ताद्वय श्री टिकाराज कार्की र श्री रामहरी सापकोटाले करदाताले ठूला करदाता कार्यालय समक्ष कर परीक्षणको सिलसिलामा व्यवसायसंग सम्बन्धित भएको खर्चको सक्कल बील, बीजक लगायतका अन्य विवरणहरू पेश गरेको अवस्थामा सो तर्फ मूल्यांकन नगरी आत्मनिष्ठ तवरले माग बमोजिमको खर्च कट्टी अमान्य गर्ने गरी भएको संशोधित कर निर्धारण आदेश कानूनसम्मत नभएको हुँदा बदर गरिनुपर्दछ भनी तथा प्रत्यर्थी कार्यालयहरूका तर्फबाट उपस्थित हुनुभएका विशेष सरकारी वकीलको कार्यालय, काठमाडौंका विद्वान सहायक-न्यायाधिवक्ता श्री विकास बन्जाराको हकमा आयकरका सम्बन्धमा ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको निर्णय तथा सोही निर्णय सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय समेत विधिसम्मत रहेको हुँदा उक्त निर्णय सदर गरी पाउँ भनी गर्नुभएको बहस समेत सुनियो।
१०. पुनरावेदक करदाताबाट लिइएको पुनरावेदन जिकिर, दुवै तर्फका विद्वानहरूबाट प्रस्तुत बहस बुदाँहरू र मिसिल संलग्न कागज प्रमाणको अध्ययन गरी हेर्दा, यसमा ठूला करदाता कार्यालय ललितपुरबाट पुनरावेदक करदाताको हकमा भएको संशोधित कर निर्धारणको आदेश तथा सोही आदेश सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय मिलेको छ, छैन? पुनरावेदक करदाताको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्छ, सक्दैन? भन्ने सम्बन्धमा नै निर्णय दिनुपर्ने देखियो।
११. निर्णय तर्फ विचार गर्दा करदाताको पुनरावेदन जिकीरको पहिलो विषय ठूला करदाता कार्यालयबाट संशोधित कर निर्धारण आदेशको क्रममा प्रशासनिक खर्च अन्तर्गत Guest Entertainment Expense शीर्षकमा दावी गरिएको खर्च रु.३१,१५,१५२।१४ मध्ये रु.१०,७४,९९३।- को औचित्य पुष्टि गर्ने रितपूर्वकको बिल बीजक लगायतका कागजातहरू कर परीक्षणको बखत पेश गर्न नसकेको कारण देखाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ बमोजिम खर्च कट्टी दिन नमिल्ने भनी भएको निर्णय सम्बन्धमा रहेको देखिन्छ। उल्लिखित शीर्षक वापतको रकम उद्योग निर्माणको क्रममा

अवलोकन गर्न आउने अतिथीहरूलाई वसोवास तथा आवतजावतको लागि खर्च गरिएको र सो खर्च कारोवारसँग सम्बन्धित रही सो को बिल, बीजक, भौचर एवं लेजर लगायतका आवश्यक कागजात कर परीक्षणको समयमा पेश गरेको अवस्थामा उक्त खर्च कट्टी अमान्य गर्नु आयकर ऐन, २०५८ को मर्म तथा भावना प्रतिकुल हुने हुँदा उक्त आदेश बदर हुनुपर्दछ भन्ने करदाताको मुख्य पुनरावेदन मागदावी रहेको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ मा सामान्य कट्टी अन्तर्गत कुनै व्यक्ति वा कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि यस ऐनको अधिनमा रही कारोवारसँग सम्बन्धित देहायका खर्चहरू कट्टी गर्न पाउनेछ भन्ने व्यवस्था रहेको देखिन्छ:-

क) सो आय वर्षमा भएका

ख) सो व्यक्तिबाट भएका र

ग) व्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जन हुने कार्यमा भएका।

यसरी उपर्युक्त कानुनी व्यवस्था बमोजिम करदाताले आय विवरणमा खर्च कट्टीको दावी लिएका खर्चलाई पुष्टी गर्ने आधार कारण र प्रमाण समेत पेश गरी आफ्नो दावीलाई प्रमाणित गर्नुपर्ने हुन्छ। करदाताले यो शीर्षकमा कुल रु.३१,१५,१५२।१४ मध्ये विल भरपाई पेश भई समर्थित खर्चलाई मान्यता दिई केवल भौचर उठाइ गरेको खर्च रु.१०,७४,९९३।— मात्र प्रमाणबाट पुष्टी नभएको भनी अमान्य गरेको देखियो। करदाताले खर्च कट्टीको दावी लिनुमात्र पर्याप्त हुँदैन। त्यस्तो प्रत्येक खर्च आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८१(१)(ग) बमोजिमको प्रमाणबाट पुष्टी गराउन सक्नु पर्दछ। त्यसैले प्रमाणबाट पुष्टी हुन नसकेको प्रशासकीय खर्च अन्तर्गत Guest Entertainment Expense वापतको खर्च रु.१०,७४,९९३।- समेत कट्टी पाउनु पर्छ भन्ने करदाताको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन सकिएन।

१२. करदाताले लिएको दोस्रो पुनरावेदन जिकिर ठूला करदाता कार्यालयबाट संशोधित कर निर्धारण आदेशको क्रममा प्रशासनिक खर्च अन्तर्गत Guest House Expense शीर्षकमा दावी गरिएको खर्च रु.३,१०,०५५।५७ को औचित्य पुष्टि गर्ने रितपूर्वकको बिल बीजक लगायतका कागजातहरू कर परीक्षणको बखत पेश गर्न नसकेको कारण देखाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ बमोजिम खर्च कट्टी दिन नमिल्ने भन्ने विषयका सम्बन्धमा रहेको देखिन्छ। उल्लिखित शीर्षक वापतको रकम उद्योग निर्माणको क्रममा अवलोकन गर्न आउने अतिथीहरूलाई वसोवास तथा आवतजावतको लागि खर्च गरिएको र सो खर्च व्यवसायसँग सम्बन्धित रही सो को बिल, बीजक, भौचर एवं लेजर लगायतका आवश्यक कागजात कर परीक्षणको समयमा पेश गरेको अवस्थामा उक्त खर्च कट्टी अमान्य गर्नु आयकर ऐन, २०५८ को मर्म तथा भावना

प्रतिकुल हुने हुँदा उक्त आदेश बदर हुनुपर्दछ भन्ने करदाताको जिकिर रहेको पाइयो। करदाताले एउटै प्रकृतिको खर्च विभिन्न शीर्षकबाट गरेको र त्यस्तो खर्च पुष्टी गर्ने प्रमाण पेश नगरी केवल मौखिक जिकिर लिई खर्च कट्टी माग गरेको पाइयो। त्यसैले आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८१(१)(ग) बमोजिमको प्रमाणबाट पुष्टी हुन नसकेको प्रशासकीय खर्च अन्तर्गत Guest House Expense वापतको रु.३,१०,०५५।५७ कट्टी पाउनु पर्छ भन्ने करदाताको पुनरावेदन जिकिरसँग सहमत हुन सकिएन।

१३. करदाताले आफ्नो अन्तिम पुनरावेदन जिकिरमा ठूला करदाता कार्यालयबाट संशोधित कर निर्धारणको आदेशमा प्रशासनिक खर्च अन्तर्गत Selling and Distribution Expenses शीर्षकमा दावी गरिएको खर्च रु.५८,१२१।५१ को औचित्य पुष्टी गर्ने रितपूर्वकको बिल बीजक लगायतका कागजातहरु कर परीक्षणको बखत पेश गर्न नसकेको कारण देखाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ बमोजिम खर्च कट्टी दिन नमिल्ने भन्ने विषयका सम्बन्धमा रहेको देखिन्छ। उल्लिखित शीर्षक वापतको रकम करदाताले आफूले उत्पादन गर्ने वस्तुहरुको बजार अनुसन्धान एवं खोजी गर्ने क्रममा भएका खाजा, खाना, गाडी भाडा तथा स्टेशनरी लगायतका स-साना खर्चहरु समावेश भएको र कर परीक्षणको समयमा व्यवसायसँग सम्बन्धित उक्त खर्चलाई पुष्टी गर्ने आवश्यक कागजात समेत पेश गरेको अवस्थामा सो वापतको खर्च कट्टी अमान्य गर्ने गरी प्रत्यर्थी कार्यालयहरुबाट भएको निर्णय कानूनसम्मत नभएको हुँदा बदर हुनु पर्दछ भन्ने करदाताको मुख्य पुनरावेदन मागदावी रहेको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३(ग) मा कुनै व्यक्तिले कुनै आय बर्षमा कुनै व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि यस ऐनको अधीनमा रही कारोवारसँग सम्बन्धित व्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जन हुने कार्यमा भएका खर्चहरु कट्टी गर्न पाउनेछ भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ। करदाताले आफ्नो पुनरावेदन जिकिरमा मागदावी लिएको खर्च कट्टी रकम आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ बमोजिम रहेको र सो सम्बन्धमा बिल तथा भौचरहरु समेत पेश भएको भन्ने व्यहोरा उल्लेख गरेता पनि उक्त खर्च पुष्टी गर्ने आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८१(१)(ग) बमोजिमको प्रमाण तथा कागजात पेश गरेको देखिएन। यस अवस्थामा सुरु कर कार्यालयबाट करदाताले उल्लिखित शीर्षकमा गरेको खर्च रु.५८,१२१।५१ लाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ अनुसारको वास्तविक र यथार्थ खर्च मान्न नमिल्ने भनी खर्च कट्टी अमान्य गरेको र सोही निर्णय सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णयलाई समेत अन्यथा भन्न मिलेन।

१४. अतः माथि विवेचित आधार एवं कारण समेतबाट करदाता श्री सि.जी. सिमेन्ट इण्डष्ट्रिज प्रा.लि. (स्थायी लेखा नं.३०३४३०९९३) को आ.व. २०६९/०७० को

ठूला करदाता कार्यालयबाट मिति २०७२।१२।१९ मा भएको संशोधित कर निर्धारण आदेश तथा सोही आदेश सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७६।०७।०४ मा भएको निर्णय समेत मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ। करदाताको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन। अरुमा तपसिल बमोजिम गर्नु।

तपसिल खण्ड

१. फैसलाको प्रतिलिपी सहित फैसला भएको जानकारी विशेष सरकारी वकीलको कार्यालय काठमाण्डौलाई पठाईदिनु।
२. प्रस्तुत फैसलाको विद्युतिय प्रति यस न्यायाधिकरणको सफ्टवेयरमा अपलोड गरी फैसलाको पीठमा जनाउनु।
३. सरोकारवाला पक्षले फैसलाको प्रतिलिपी माग गरेमा लाग्ने दस्तुर लिई नियमानुसार प्रतिलिपी दिनु।
४. प्रस्तुत पुनरावेदनको दायरीको लगत कट्टा गरी शुरू मिसिल ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुर पठाई रेकर्ड मिसिल अभिलेख शाखामा बुझाईदिनु।

टेकप्रसाद ढुङ्गाना
(अध्यक्ष)

उक्त रायमा मेरो सहमती छ।

बासुदेव खनाल
(लेखा सदस्य)

फैसला तयारीमा सहयोग गर्नुहुने:-

शाखा अधिकृत: प्रमोद रिजाल

कम्प्युटर अपरेटर: चन्द्र बहादुर नेपाली

ईति सम्बत् २०७९ साल फागुन ३० गते रोज ३ शुभम् -----

फैसला प्रमाणिकरण मिति:-

प्रमाणिकरण गर्ने लेखा सदस्य:-

राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं, मुकाम ललितपुरको छाप